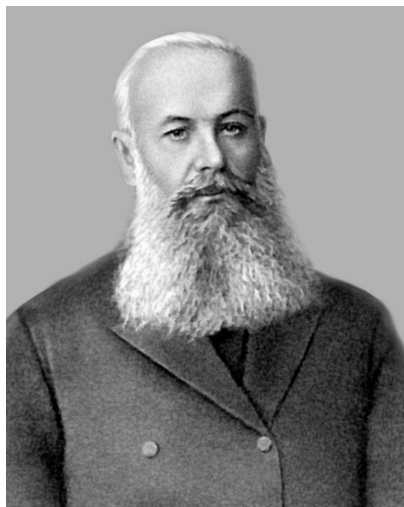

ДОКУЧА́ЄВ Василь Васильович (Докучаев Василий Васильевич; 17. 02(01. 03). 1846, с. Мілюково, нині Смолен. обл., РФ — 26. 10(08. 11). 1903, С.-Петербург) — російський вчений-агроном, ґрунтознавець, географ. Доктор геології (1883). Закінчив С.-Петербурзький університет (1871), де відтоді й працював: від 1881 — доцент, від 1883 — екстраординарний професор, згодом — ординарний професор кафедри мінералогії; водночас від 1874 — викладач Інституту цивільних інженерів; 1892–95 — директор Новоолександрійського інституту сільського господарства і лісівництва, де створив першу в Росії кафедру ґрунтознавства. 1877 та 1888–94 очолював експедиції в Україну. Досліджував ґрунти, рослинність, геологічні умови Полтавської губ., у результаті чого складено ґрунтові карти цієї місцевості. Один з основоположників фізичної географії. Автор вчення про світову зональність ґрунтових природних зон (виділив 7 світ. зон); наукових праць, присвячених комплексній фіз.-географічній характеристиці причорноморських степів України. Довів, що ґрунти на земній поверхні утворюються внаслідок взаємодії клімату, рослинних і тваринних організмів, складу й будови материнської породи, рельєфу місцевості, геологічного віку; розробив першу в світі природн.-

історичну класифікацію ґрунтів. Брав участь у боротьбі з посухою в Росії 1891. Створив природн.-історичні музеї у Полтаві та м. Нижній Новгород (РФ). Президія АН СРСР заснувала Золоту медаль і премію ім. Д. (1944). Його ім'ям названо місто в Донецькій обл. Ім'я Докучаєва присвоєно Харківському аграрному університету та низці науково-дослідних установ.

Основні праці

Овраги, их происхождение и деятельность. С.-Петербург, 1887; Наши степи прежде и теперь. С.-Петербург, 1892; Москва, 1953; Горизонтальные и вертикальные почвенные зоны. К учению о зонах природы. С.-Петербург, 1899; Избранные сочинения: В 3 т. Москва, 1948–49; Сочинения: В 9 т. Москва, 1949–61; Русский чернозем. Москва, 1952.

Рекомендована література

1. Памяти профессора В. В. Докучаева. С.-Петербург, 1904;
2. Соболев С. С., Чеботарева Л. А. Василий Васильевич Докучаев. Краткая характеристика научной деятельности и основных трудов. Москва; Ленинград, 1947;
3. В. В. Докучаев, его значение для науки и сельского хозяйства: Сб. Х., 1947;
4. Крупеников И., Крупеников Л. Путешествия и экспедиции В. В. Докучаева. Москва, 1949;
5. Польшов Б. Б., Крупеников И. А., Крупеников Л. А. Василий Васильевич Докучаев. Очерк жизни и творчества. Москва, 1956;
6. Вернандер Н. Б. В. В. Докучаев – творец вітчизняного ґрунтознавства. К., 1961;
7. Кирьянов Г. Ф. Василий Васильевич Докучаев. Москва, 1966;
8. Зонн С. В. В. Докучаев. Москва, 1991;
9. Генсірук С. А., Фурдичко О. І., Бондар В. С. Історія лісівництва в Україні. Л., 1995.

С. А. Генсірук

Бібліографічний опис:

Докучаєв Василь Васильович / С. А. Генсірук // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2008. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-20533>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).